

A PTE Fizika Doktori Iskola

Minőségbiztosítási Terv

A Fizika Doktori Iskola (FizDI) a PTE Doktori Szabályzata és a Természettudományi Doktori Tanács Szabályzata, illetve azokon keresztül a felsőbb szabályzatok alapján működik.

A szabályzatok, ideértve a FizDI Szabályzatát és Képzési Tervét is, rögzítik a PhD képzés szervezeti kereteit, a PhD fokozatszerzésre jelentkező hallgatók felvételének és a fokozatszerzési eljárásnak a követelményeit. Az egyes pontokhoz tartozó fő irányelvek és ellenőrzési pontok alapján a döntéshozók és felelősök feladatai részletesen kidolgozottak.

1. A doktori iskola küldetése

A FizDI küldetése abban áll, hogy a fizika tudományágainak leendő kutatóit és oktatóit, valamint a fizikatudomány ismereteit és módszereit magas színvonalon és innovatív módon alkalmazó fejlesztőket kinevelje a társadalom által elvárt feladatok ellátására.

A FizDI küldetése: fizikus alkalmazott- és alapkutatók képzése, akik képesek magas színvonalú kutató-fejlesztő munkát végezni a világ vezető egyetemein, kutatóintézeteiben, fejlesztési központjaiban és részlegeiben.

2. A doktori iskola általános céltörekvései:

- A doktoranduszok tudományos eredményeinek magas színvonala. A közlemények minőségére és mennyiségére vonatkozó programspecifikus kritériumokat a FizDI SzMSz-e szabja meg.
- A képzés, témavezetés magas színvonala. Mindez a témavezetők, oktatók hazai és nemzetközi szakmai elismertségében, kapcsolatrendszerében, tudományometriai mutatókkal is alátámasztható tudományos minősítésében mutatkozik meg.
- A doktori fokozatszerzés sikeressége. Ennek fő összetevői a doktori fokozatszerzés időben történő megvalósulása és a lemorzsolódás minimalizálása.

Ezen általános céltörekvéseken túl a doktori tanács minden tanév megkezdése előtt a soron következő tanévre vonatkozó ellenőrizhető, adott határidőig teljesítendő minőségcélokat fogalmaz meg és hagy jóvá, melyeket megvalósulását ellenőrzi. Mindezt külön dokumentumban rögzítik. Részletesebb céltörekvéseket a Minőségpolitika dokumentum tartalmaz.

3. A doktori kutatási témák meghirdetése

A doktori iskola évente (február-március) PhD témajavaslatokat kér be a képzésben részt vevő szervezeti egységektől, valamint az együttműködő kutatóintézetektől. Az egyes témákhoz meg kell adni a témakiírók adatait is. A FizDI tanácsa minden témát értékel, és csak azok meghirdetéséhez járul hozzá, amelyeknél biztosított a kutatás szellemi és infrastrukturális háttere, és reális, hogy 3-4 éven belül benyújtható lesz egy színvonalas disszertáció. Külső kutatóhelyen megvalósuló témavezetés a doktori iskolával együttműködési megállapodást kötött olyan intézményekben lehetséges, ahol rendezett a hallgató foglalkoztatásra irányuló jogviszonya, és egyértelműen meghatározottak a hallgató jogai és kötelezettségei.

A témaválasztás és kutatási irány szabad, csak a tudományos megalapozottság és a FizDI profiljával való összhang korlátozza.

A témakiírókkal szemben kiemelt elvárás az aktív kutatói tevékenység. A témavezető alkalmasságának vizsgálata a MAB elveinek megfelelően történik a téma kiírásakor. A témakiírók korábbi témavezetéseinek értékelésével el kell kerülni, hogy a hallgatók sorozatosan eredménytelen témavezetést nyújtó oktatók irányítása alá kerüljenek.

A FizDI tanácsa által jóváhagyott, meghirdetésre kerülő doktori témák és a témavezetők adatlapjai megtekinthetők a www.doktori.hu weblapon és a doktori iskola honlapján. A felvételi követelményekről és a doktori iskolába felvettek névsoráról rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található a doktori iskola honlapján.

Témavezetővé válik az a témakiíró, akinek meghirdetett témájára jelentkező hallgató felvételt nyer, és beiratkozik a doktori iskolába. Egy témavezetőhöz csak különlegesen indokolt esetben tartozhat 3-nál több doktorandusz hallgató.

4. Felvételi a doktori képzésre

A hallgatók a képzésre való jelentkezés után felvételin vesznek részt, amelyet a FizDI Tanácsa által kijelölt Felvételi Bizottság értékel. A felvételi meghallgatás célja a megfelelő felkészültség ellenőrzése és rangsorolt felvételi javaslat tétele. A felvételin szerezhető szakmai habitus pontok részben a választott témában való jártasságot értékelik.

A PhD felvételi eljárásnak a FizDI Szabályzatában megtalálható pontrendszere segítségével biztosítható, hogy a legjobb tanulmányi eredményt elért és egyetemi éve alatt tudományos diákköri munkát felmutató hallgatók kerüljenek felvételre. Az elért pontok száma alapján felállított sorrendben kerülnek felvételre a legtehetségesebb hallgatók. Az állami ösztöndíjak odaítéléséről a FizDI Tanácsának javaslata alapján az egyetem Természettudományi Doktori és Habilitációs Tanácsa (TDHT) dönt.

5. Doktori képzés

A kutatási munkában való magas színvonalú részvételt a témavezetők és oktatók közösen biztosítják. A Doktori Iskola teljes személyi állománya felelős azért, hogy az infrastrukturális és az anyagi feltételek minden hallgató számára hozzáférhetőek legyenek. A doktori iskola oktatóival, illetve a témavezetőkkel szemben támasztott követelmények teljesítését a MAB előírásainak megfelelően a FizDI Tanácsa ellenőrzi.

Az oktatók meghirdetett előadásait a FizDI Tanácsa a FizDI képzési tervének megfelelően fogadja el. Az előadások körének és tartalmának évenkénti frissítése, új előadások bevezetése a FizDI oktatóinak feladata, amelyet a FizDI Tanácsa felügyel. A kreditpontokkal értékelt kurzusok elvégzését a programvezetők ellenőrzik. A kurzusokon a számonkérés módját az oktatók egyénileg dolgozzák ki, de azt a FizDI Tanácsa felülbíráhatja. Az elméleti kurzusok akkor tekintendők abszolváltnak, ha a résztvevő a kurzust vezető előadó előtt "megfelelt" értékelésű vizsgát tett. "Nem felelt meg" értékelés esetén, egy ízben, új vizsga tehető. A gyakorlati kurzusok akkor tekintendők abszolváltnak, ha az eredményes részvételt a gyakorlatvezető elismeri.

Az első két szemeszter végén a hallgatónak írásos beszámolót kell benyújtania, vagy intézeti szemináriumon kell beszámolnia az addig végzett munkájáról. A FizDI Tanácsa ezek alapján, valamint az első négy szemesztert záró komplex vizsga eredményessége alapján is folyamatosan felügyeli a PhD hallgatók és témavezetők munkáját. A FizDI Tanácsa a nem megfelelően folytatott munka értékelése során a témavezetőnek és a PhD hallgatónak is szakmai tanácsokat ad.

A hazai és nemzetközi szakmai közösség előtti megmérettetésben való részvételt a témavezetők által előírt konferenciákon való részvétel jelenti. A témavezetők kötelesek elősegíteni a külföldi részképzéseken, szakmai gyakorlatokon való részvételt.

A kutatási témák évenkénti felülvizsgálatát a FizDI Tanácsa felügyeli. Az új műszerek, könyvek, adatbázisok beszerzése, az infrastruktúra folyamatos javítása az Iskola vezetőjének és tisztségviselőinek kötelessége. A Doktori Iskola tagjai kötelesek elősegíteni külföldi és hazai előadók meghívását.

Az egyéni felkészülő PhD hallgatók esetén a FizDI Tanácsa által megszabott szakmai feltételek teljesülése esetén engedélyezhető a fokozatszerzési eljárás megindítása.

6. A hallgatói teljesítmény, hallgatói előrehaladás

A hallgatói teljesítmény alapvető mérője a kreditpontok, melyeket a FizDI vezetője vagy jóvá, továbbít a tanulmányi koordinátor felé, aki eljár annak érdekében, hogy a pontok az elektronikus nyilvántartó rendszerbe (NEPTUN) bekerüljenek. A sikeres hallgatói előrehaladás további összetevői a bizottság előtt zajló első év végi beszámoló, illetve a komplex vizsga sikeressége, melyeket a FizDI vezetője igazol a tanulmányi koordinátor felé. A hallgatók közleményeikkel kapcsolatos információkat kötelesek az MTMT, illetve a doktori.hu adatbázisokban vezetni.

7. Adatok gyűjtése, elemzése

A hallgatókra vonatkozó gyűjtendő és nyilvánosságra hozandó adatok körét a Doktori Iskola tanácsa határozza meg, melyeket jegyzőkönyvben rögzít. Az adatgyűjtési, adatelemzési folyamat végrehajtását Doktori Iskola tanácsa ellenőrzi.

8. A fokozatszerzési eljárás követelményei

A PhD fokozatszerzés minőségbiztosításának szabályait a PTE Doktori Szabályzata tartalmazza. A FizDI publikációs követelménye a következő: legalább két, impakt faktorra rendelkező, az adott területen a Scimago szerinti Q1 – Q4 besorolású referált folyóiratban megjelent, vagy közlésre elfogadott publikáció a követelmény. Ezen publikációk összesített impakt faktora nem lehet 2-nél kevesebb; továbbá, ha a disszertáció tudományterülete lehetővé teszi, a jelöltnek legalább az egyik publikáció első szerzőjének kell lennie. A “Tudóstanár képzés” program elvárása: legalább két, az adott területen a Scimago szerinti Q1 – Q4 besorolású, vagy az MTA illetékes osztályának A-D besorolása szerint minőstett folyóiratban megjelent, vagy közlésre elfogadott publikáció, vagy önálló, elbíralt monográfia vagy elbíralt tanulmánykötet fejezeteként megjelent publikáció a követelmény.

A hallgatónak be kell tudnia mutatnia szakmai rendezvényeken való aktív részvételt, valamint koherens tudományos koncepciót tükröző értekezést kell benyújtania. A doktori értekezést két bíráló opponálja, akik közül legalább egy nincs jogviszonyban a PTE-vel. Az értekezés téziseit a hallgatónak legalább egy külső tagot magában foglaló védési Bizottság előtt kell megvédenie.

A PhD hallgatók nyelvvizsgára vonatkozó követelményeiről a FizDI SzMSz-e tekinthető irányadónak.

9. A hallgatói visszajelzések rendszerszintű bevonása

A doktori iskola önértékelésében kiemelt szerepet kap a hallgatók, és külső érintettek (szerződött oktatók, témavezetők) rendszeres visszajelzésének begyűjtése és elemzése, amelyet hallgatók esetében az OMHV (Oktatói Munka Hallgatói Véleményezése) Bizottság koordinál. Ezek a visszajelzések nem csupán az oktatók és témavezetők munkáját értékelik, hanem alapul szolgálnak a képzési és oktatási rendszerek folyamatos fejlesztéséhez is, hiszen a hallgatók elvárásai alapján lehet finomhangolni a tantervet és a kommunikációs folyamatokat. A doktori iskola folyamatosan nyomon követi végzettjeinek elhelyezkedési adatait.

10. Az akadémiai integritás és etikai megfelelés biztosítása

A minőségbiztosítás hangsúlyos eleme az akadémiai integritás biztosítása, amely magában foglalja a plágium elleni küzdelmet és az etikai szabályok betartását. Ehhez a doktori iskola kötelező eredetiségnyilatkozatot kér a doktoranduszoktól, valamint plágiumszűrő szoftvereket (például Turnitin) biztosít, hogy megvédje a tudományos eredmények hitelességét és a kutatás etikusságát.

11. Minőségbiztosítás a törzstagok számára, illetve a törzstagok, témavezetők és oktatók szakmai teljesítményére vonatkozóan.

A PTE SzMSz 13. számú melléklet Doktori Szabályzat 20. § (1b) pontja értelmében a Doktori Iroda rendszeres időközönként elvégzi a doktori iskolák országos doktori adatbázisban nyilvántartott adatainak főként a doktori iskolák törzstagsági megfelelését. A doktori tanács felelőssége, hogy a törzstagok életkorának ismeretében a korhatár betöltése előtt időben, akár jóval a doktori irodai ellenőrzés hibaüzenete előtt fel lehessen készülni a pótlásra.

A törzstagokra, témavezetőkre, és oktatók szakmai teljesítményére vonatkozó feltételeket a FizDI SzMSz-e tartalmazza.

12. A Doktori Iskola minőségirányításának folyamatai

A Doktori Iskola minőségirányítási rendszerének alapelve, hogy nem csupán a végtermék, azaz a kiadott doktori fokozatok, hanem az egész képzési, kutatási és doktori fokozatszerzési folyamat kerül minőségi, megfelelési vizsgálat alá. Ezek a folyamatok a következők: felvételi, képzési és fokozatszerzési folyamat.

A nyomon követhetőség céljából fontos a hallgatónként egyedi adatrögzítés a felvételi jegyzőkönyvekben, a törzskönyvekben, és elektronikus formában az egyetemen alkalmazott tanulmányi rendszerben (NEPTUN), a komplex vizsga, a munkahelyi és a nyilvános vita jegyzőkönyveiben, továbbá feljegyzések (jegyzőkönyvek) készítése a testületi üléseken, és a levelek iktatása, másolatainak irattározása.

A minőségirányítás meghatározó része a minőségbiztosítás, amely az oktatómunkában a képzési tevékenységekre, azok megfelelőségére és minőséget garantáló képességére összpontosít, és magában foglalja mindazt, ami befolyásolhatja a kibocsátott doktori oklevél minőségét. Alapvető cél a képzés és fokozatszerzés minőségének megőrzése, illetve fejlesztése. A minőségbiztosítás alapkövetelményeit a doktori iskolára a következők szerint érvényesítjük:

- előre megtervezett, írásos képzési és kutatási tervek, testületi munkatervek és utasítások alapján kell dolgozni,
- ellenőrzéseket kell végezni a képzés előtt, alatt és után,
- mindent folyamatosan és visszakereshetően dokumentálni kell.

A minőségbiztosítási folyamat egyes lépései, – és így a doktori fokozat odaítélése is – a minőségellenőrzésen nyugszanak, hiszen a rendszer csak a megfelelő ellenőrzésekkel válik teljessé. A minőségirányításért és -ellenőrzésért a képzési és fokozatszerzési eljárás során hatáskörrel rendelkező, illetékes és felelős személyeket és testületeket a 1 táblázat foglalja össze.

Irányítás	Folyamat		Ellenőrzés
Képzési és kutatási szakasz			
	Oktatás	Kutatás	
Témavezetők	Képzési Terv	Kutatási terv	FizDI tanácsa
Programvezetők és FizDI titkára	Tantárgyi képzés és ellenőrzés	Irodalmazás, kutatás, eredmény kiértékelés	FizDI vezetője
Témavezetők és szervezeti egységek vezetői	Önálló szakmai továbbképzés és oktatómunka		FizDI vezetője, programvezetők
FizDI vezetője és FizDI tanácsa	Komplex vizsga		FizDI tanácsa
Kutatási és disszertációs szakasz			
	Oktatás	Kutatás	
Témavezetők	Képzési Terv	Kutatási terv	FizDI tanácsa
Programvezetők és FizDI titkára	Tantárgyi képzés és ellenőrzés	Irodalmazás, kutatás, eredmény kiértékelés	FizDI vezetője
Témavezetők és szervezeti egységek vezetői	Önálló szakmai továbbképzés és oktatómunka	Publikálás, megjelenés konferenciákon	FizDI vezetője, programvezetők
FizDI vezetője	Fokozatszerzésre bocsátás		FizDI tanácsa. TDHT
Témavezetők és szervezeti egységek vezetői	Értekezés és munkahelyi vita		FizDI vezetője
FizDI vezetője, TDHT	Nyilvános vita		TDHT, Egyetemi DT
Egyetemi DT elnöke	Fokozat odaítélése		Egyetemi DT, rektor

1. táblázat a Doktori Iskola (FizDI) minőségirányítási és ellenőrzési rendszere a képzési és a fokozatszerzési folyamat során.

Szervezeti ábra (organogram)

Az adatok, dokumentumok nyilvánossága:

A Doktori Iskola honlapján közzéteszi a doktori iskolát érintő alábbi dokumentumokat, adatokat:

- a) a Doktori Iskola Szervezeti és Működési Szabályzata melyet az országos doktori adatbázisban (továbbiakban: ODT adatbázis), a <http://doktori.hu> honlapon is közzétesz;
- b) Képzési terv,
- c) Minőségpolitika,
- d) Minőségbiztosítási terv,
- e) Minőségcélok és értékelésük,
- f) Szervezeti felépítés (organogram),
- g) Pécsi Tudományegyetem Doktori Szabályzata,
- h) Pécsi Tudományegyetem Tanulmányi és Vizsgaszabályzata,
- i) Pécsi Tudományegyetem Térítési és Juttatási Szabályzata,
- j) képzések önköltségének összege,

A doktori értekezés és a tézisek nyilvántartása, teljes szövegű tárolása, elektronikus formában külön adatbázisban, a Könyvtár által üzemeltetett Pécsi Egyetemi Archívum (továbbiakban: PEA) doktori repozitóriumában történik. A doktori repozitórium feltöltéséről a védési eljárást megelőzően a Doktori Iskola gondoskodik. Az adatokat, valamint a doktori értekezés és annak tézisei teljes szövegét az Könyvtár – adatgondozást követően – elhelyezi a PEA „Védés előtt álló disszertációk” gyűjteményében.

A doktori iskola a repozitóriumban történő elhelyezés mellett, a disszertációt a nyilvános védés nyelvén, annak téziseit magyar és angol, esetleg más, az adott tudományág sajátosságainak megfelelő nyelven az Egyetem honlapján, illetve a www.doktori.hu honlapon megadott cím megadásával mindenki számára hozzáférhetővé teszi.